

Sygn. akt **XXVI GC 1164/22**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 czerwca 2023 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXVI Wydział Gospodarczy w składzie:

Przewodniczący:	SSO Joanna Jasińska
Protokolant:	Paweł Kowalczyk

po rozpoznaniu 28 czerwca 2023 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa **Polski Fundusz Rozwoju Spółka akcyjna z siedzibą w W.**

przeciwko **J. W.**

o zapłatę

oddala powództwo,

zasadza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 5 417,00 zł (pięć tysięcy czterysta siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia wyroku do dnia zapłaty.

Sygn. akt XXVI GC 1164/22

UZASADNIENIE

W pozwie złożonym w dniu 31 sierpnia 2022 r. powód Polski Fundusz Rozwoju Spółka akcyjna z siedzibą w W. wniósł o zasądzenie od pozwanego J. W. kwoty 192 000,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 5 sierpnia 2020 r. do dnia zapłaty oraz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Powód w uzasadnieniu pozwu wskazał, że wnosi o zwrot nienależnie uzyskanej przez pozwanego kwoty subwencji finansowej w ramach programu rządowego „Tarcza Finansowa Polskiego Funduszu Rozwoju dla Małych i Średnich Firm”. Po wypłacie subwencji finansowej powód ustalił, że pozwany nie jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców, wobec czego nie był uprawnionym do otrzymania subwencji, a złożone przez pozwanego oświadczenia w Umowie Subwencji należało uznać za nieprawdziwe. Niezależnie od powyższego, powód wskazał, że podstawę dochodzonego roszczenia mogą stanowić przepisy o nienależnym świadczeniu, jak również art. 415 k.c. czy 471 k.c.

W odpowiedzi na pozew pozwany J. W. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwany w uzasadnieniu przyznał, że zawarł z powodem Umowę Subwencji oraz otrzymał z tego tytułu kwotę (...) zł. Pozwany wskazał jednakże, że powód nie posiadał uprawnienia do podjęcia decyzji o zwrocie subwencji z

uwagi na możliwość weryfikacji i kontroli prawdziwości oświadczeń pozwanego, a w przypadku wątpliwości co do statusu przedsiębiorcy w odniesieniu do komorników sądowych, mógł wydać decyzję odmowną i nie wypłacać kwoty subwencji. Natomiast powód uznał komorników sądowych za przedsiębiorców, uwzględniał ich wnioski i przyznawał wsparcie finansowe. W ocenie pozwanego, postanowienia Regulaminu oraz Tarczy Finansowej pozwalały powodowi na przyznawanie subwencji w sposób uznaniowy, zatem skoro została pozwanemu przyznana kwota subwencji to można z tego wywieść, że powód skorzystał z możliwości odstąpienia od niektórych kryteriów Programu oraz uznał go za podmiot uprawniony do skorzystania z Tarczy Finansowej. Pozwany wskazał również, że wykorzystał w całości subwencję finansową na cele, na które była ona przeznaczona. Dodatkowo pozwany podniósł, że uwzględnienie roszczenia powoda byłoby sprzeczne z zasadami współzycia społecznego, a jego dochodzenie należałoby traktować jako przejaw nadużycia prawa podmiotowego w rozumieniu art. 5 k.c.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Polski Fundusz Rozwoju Spółka akcyjna w W. w dniu 27 kwietnia 2020 r. zawarła ze Skarbem Państwa – Ministrem Rozwoju umowę o warunkach i trybie przekazania środków na realizację programów rządowych. Na mocy powyższej umowy, Polski Fundusz Rozwoju S.A. zajmował się m.in. rozpatrywaniem wniosków Beneficjentów ubiegających się o subwencje finansowe z „Programu Rządowego – Tarcza Finansowa Polskiego Funduszu Rozwoju dla Małych i Średnich Firm” oraz wypłatą i rozliczeniem subwencji.

Skarb Państwa jest jedynym akcjonariuszem przedmiotowej spółki.

(umowa o warunkach i trybie przekazania środków na realizację programów rządowych k. 192-204, okoliczność bezsporna)

Już w kwietniu 2020 r. komornicy sądowi zwracali się do Polskiego Funduszu Rozwoju S.A. o udzielenie informacji, czy są oni, jako grupa zawodowa, uprawnieni do skorzystania ze wsparcia w ramach Tarczy Finansowej. W odpowiedzi Fundusz wskazywał, że komornicy sądowi, jako branża zawodowa, są jak najbardziej uprawnieni do skorzystania ze środków wsparcia finansowego w ramach Tarczy Finansowej PFR. Dodatkowo wskazywano, że jednym z warunków skorzystania z dofinansowania było zatrudnianie przynajmniej jednego pracownika, od którego pracodawca odprowadzał składki na ubezpieczenie społeczne.

W maju 2020 r. Również Krajowa Rada Komornicza zwracała się do Ministerstwa Sprawiedliwości o dokonanie wykładni uprawnień komorników sądowych do uzyskania pomocy w ramach Tarczy Finansowej PFR. W piśmie z dnia 19 czerwca 2020 r. skierowanym do Prezesa Krajowej Rady Komorniczej R. Ł. Sekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości S. K. wskazał, że w ocenie Ministra Sprawiedliwości komornicy sądowi byli zrównani przez ustawodawcę z osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność gospodarczą, zatem przysługiwało im uprawnienie do korzystania z pomocy, z której korzystali przedsiębiorcy w okresie pandemii koronawirusa. W przedmiotowym piśmie S. K. wskazał nadto, że ewentualne wyłączenie komorników sądowych z możliwości skorzystania z niektórych form pomocy przewidzianej w tarczach antykryzysowych oraz brak objęcia wszystkimi unormowaniami tarcz antykryzysowych komorników sądowych, nie wynika z brzmienia obecnie obowiązujących przepisów, ale z ewentualnego niewłaściwego ich stosowania przez organy wypłacające środki pomocowe.

(wydruk wiadomości e-mail komornika sądowego M. W. z 18 kwietnia 2020 r. oraz wydruk wiadomości PFR S.A. - k. 306, pismo Sekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości z 19 czerwca 2020 r. - k. 134)

J. W. – Komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w Łąncucie złożył wniosek o przyznanie subwencji finansowej w ramach Tarczy Finansowej PFR. Wniosek został złożony za pośrednictwem bankowości elektronicznej.

(okoliczności bezsporne)

W dniu 10 lipca 2020 r. została zawarta Umowa subwencji finansowej nr (...), pomiędzy Polskim Funduszem Rozwoju S.A. a J. W..

J. W. wnioskował o przyznanie subwencji finansowej w wysokości (...) zł oraz podał, że skala spadku obrotów gospodarczych w maju 2020 r. (Miesiącu Referencyjnym) w porównaniu do poprzedniego miesiąca lub analogicznego miesiąca ubiegłego roku w związku z zakłóceniami w funkcjonowaniu gospodarki na skutek COVID-19 wyniosła 52%. Składając wniosek J. W. podał, że:

na dzień złożenia wniosku prowadził działalność gospodarczą;

na dzień złożenia wniosku nie otworzył likwidacji na podstawie ustawy z 15 września 2000 r. kodeks spółek handlowych;

na dzień złożenia wniosku nie zostało otwarte postępowanie upadłościowe na podstawie ustawy z 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe;

na dzień złożenia wniosku nie zostało otwarte postępowanie restrukturyzacyjne na podstawie ustawy z 15 maja 2015 r. Prawo restrukturyzacyjne;

na dzień 31 grudnia 2019 r. prowadził działalność gospodarczą;

zatrudniał na dzień 31 grudnia co najmniej 1 pracownika, z wyłączeniem właściciela, oraz nie więcej niż 9 pracowników, z wyłączeniem właściciela, oraz jego roczny obrót lub suma bilansowa nie przekracza kwoty 2 mln EUR;

na dzień 31 grudnia 2019 r. lub na dzień złożenia wniosku nie zalegał z płatnościami podatków;

na dzień 31 grudnia 2019 r. lub na dzień złożenia wniosku nie zalegał z płatnościami składek na ubezpieczenie społeczne;

nie prowadził działalności w zakresie produktów lub usług, które mogły skutkować ograniczaniem bądź naruszaniem wolności indywidualnych lub/oraz praw człowieka (i); działalności prowadzonej przez instytucje kredytowe, spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe, firmy inwestycyjne, instytucje pożyczkowe, zakłady ubezpieczeń, zakłady reasekuracji, fundusze emerytalne, fundusze inwestycyjne i inne przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania oraz podmioty zarządzające aktywami, dostawców usług płatniczych oraz inne instytucje finansowe, a także agencje ratingowe (ii); obszarów wątpliwych z powodów etyczno-moralnych.

Jako przeważający rodzaj faktycznie prowadzonej działalności, w ramach której wnioskował o subwencję finansową, J. W. wskazał działalność sklasyfikowaną w klasie PKD: 69.10Z – działalność prawnicza.

Stosownie do § 2 ust. 1 na warunkach określonych w Umowie, Polski Fundusz Rozwoju S.A. mógł wypłacić wnioskującemu subwencję finansową w ramach Programu Rządowego – Tarcza Finansowa Polskiego Funduszu Rozwoju dla Małych i Średnich Firm. Po zawarciu Umowy Fundusz miał zweryfikować na podstawie danych uzyskanych z ZUS i MF dane przedstawione we wniosku i złożone oświadczenia i miał podjąć decyzję o:

o wypłacie subwencji finansowej w wysokości wnioskowanej,

(ii) wypłacie subwencji finansowej w wysokości mniejszej niż wnioskowana lub

(iii) odmowie wypłaty subwencji finansowej.

Zgodnie z § 2 ust. 9 Fundusz podejmował decyzję o wypłacie subwencji finansowej w wysokości niższej niż wnioskowana, jeśli przedstawione dane nie znajdą potwierdzenia w informacjach uzyskanych przez powoda z ZUS i MF, ale z tych informacji będzie wynikało, że wnioskujący spełniał warunki wypłaty subwencji finansowej określone w Umowie, jednak w wysokości niższej niż wnioskowana oraz oświadczenia złożone w związku z zawarciem Umowy, z zastrzeżeniem danych zweryfikowanych przez powoda, były prawdziwe. Stosownie do § 2 ust. 20 Umowy, w

razie stwierdzenia, że przedsiębiorca jest dużym przedsiębiorcą, Fundusz mógł wydać decyzję o zwrocie udzielonego wsparcia.

Zgodnie z § 3 ust. 1 otrzymana przez beneficjenta będącego mikroprzedsiębiorcą subwencja finansowa podlegała zwrotowi w przypadku:

zaprzestania prowadzenia działalności gospodarczej (w tym zawieszenia prowadzenia działalności gospodarczej) przez pozwanego lub otwarcia likwidacji w jakimkolwiek czasie w ciągu 12 miesięcy od dnia przyznania subwencji finansowej – w kwocie stanowiącej 100% wartości subwencji finansowej;

prowadzenia działalności gospodarczej w całym okresie 12 miesięcy od dnia przyznania subwencji finansowej:

w kwocie stanowiącej 25% wartości subwencji finansowej bezwarunkowo; oraz

w przypadku utrzymania średniej liczby pracowników w okresie 12 pełnych miesięcy kalendarzowych w stosunku do stanu zatrudnienia na koniec miesiąca kalendarzowego poprzedzającego datę zawarcia Umowy, na poziomie: (A) wyższym niż 100% - w wysokości dodatkowo 0% kwoty subwencji finansowej; (B) od 50% do 100% - w wysokości dodatkowo od 0% do 50% kwoty subwencji finansowej – proporcjonalnie do skali redukcji zatrudnienia zgodnie ze wzorem wskazanym w Umowie; (C) niższym niż 50% - w wysokości dodatkowo 50% wartości subwencji finansowej.

Zgodnie z § 3 ust. 6 Umowy, do czasu całkowitego zwrotu subwencji finansowej przez beneficjenta, Fundusz mógł kontrolować prawdziwość informacji i oświadczeń złożonych w związku z zawarciem Umowy. W przypadku stwierdzenia nieprawdziwości informacji lub oświadczeń zawartych w Umowie, Fundusz mógł podjąć decyzję o zwrocie całości lub części subwencji finansowej.

Zgodnie z § 11 ust. 4 Umowy prawa i obowiązki stron związane z wypłaconą subwencją finansową określone zostały również w Regulaminie ubiegania się o udział w programie rządowym – Tarcza Finansowa Polskiego Funduszu Rozwoju dla mikro, małych i średnich firm, który był dostępny w Internecie.

(umowa subwencji finansowej z 10 lipca 2020 r. - k. 65-73)

Regulamin przewidywał, że Fundusz mógł, biorąc pod uwagę całokształt okoliczności, z uwzględnieniem zasady racjonalności ekonomicznej, w tym wyważenia słuszych interesów danego Beneficjenta, ogółu wszystkich Beneficjentów i Skarbu Państwa oraz realizacji celów szczegółowych określonych w Programie, odstąpić od stosowania niektórych spośród wymienionych wyżej Warunków Programowych, każdorazowo z zastrzeżeniem stosowania się do zasad i warunków decyzji Komisji Europejskiej dotyczącej Programu (§ 10 ust. 11).

Zgodnie z § 11 ust. 13 Regulaminu w przypadku, gdy beneficjent otrzymał Subwencję Finansową na podstawie nieprawdziwych oświadczeń, od których uzależnione było udzielenie Subwencji Finansowej lub wysokość Subwencji Finansowej, Beneficjent był zobowiązany do niezwłocznego, nie później niż w terminie 14 dni roboczych od dnia otrzymania Subwencji Finansowej, zwrotu Subwencji Finansowej lub jej części na wyodrębniony rachunek techniczny Banku. Informację o numerach rachunków bankowych, na które można było dokonać zwrotu Subwencji Finansowej lub jej części miał udzielać Bank.

Zasady rozpatrywania wniosków o przyznanie subwencji finansowej zostały uregulowane w § 12 Regulaminu.

Zgodnie z § 12 ust. 1 Regulaminu Fundusz miał rozpatrywać wnioski w celu weryfikacji spełnienia Warunków Programowych. Zgodnie z definicją zawartą w Regulaminie, Warunki Programowe oznaczały wszelkie warunki, oświadczenia, wymogi lub kryteria determinujące jakiekolwiek uprawnienia lub obowiązki Beneficjenta związane z Finansowaniem Programowym, w tym, w szczególności, warunki determinujące (a) możliwość ubiegania się przez Beneficjenta o udział w Programie, (b) wysokość Subwencji Finansowej, którą mógł otrzymać Beneficjent, (c) zwolnienie Beneficjenta z obowiązku zwrotu całości lub części Subwencji Finansowej, w każdym przypadku

określone w Dokumentach Programowych i przepisach bezwzględnie obowiązującego prawa polskiego i prawa Unii Europejskiej.

Zgodnie z § 12 ust. 3 Regulaminu decyzja miała charakter potwierdzenia w całości, w części albo zaprzeczenia przez Fundusz okoliczności spełnienia przez wnioskującego Warunków Programowych na podstawie jego oświadczeń wiedzy zawartych w Umowie i danych oraz informacji, o których mowa w ust. 4 Regulaminu. W celu weryfikowania prawdziwości oświadczeń złożonych przez beneficjenta we Wniosku, Fundusz mógł pozyskiwać informacje od osób trzecich i organów administracji, w tym, między innymi, od ZUS, MF oraz KAS.

Zgodnie z § 12 ust. 6 Regulaminu, w przypadku stwierdzenia na podstawie informacji uzyskanych z ZUS lub MF, że beneficjent nie spełniał warunków wypłaty Subwencji Finansowej lub oświadczenia złożone w związku z zawarciem Umowy byłyby nieprawdziwe, Fundusz podejmował decyzję o odmowie przyznania Subwencji Finansowej,

(Regulamin ubiegania się o udział w programie rządowym „Tarcza Finansowa PFR dla małych i średnich firm” - k. 27-60)

W dniu 13 lipca 2020 r. Fundusz wydał decyzję, w której poinformował J. W. o częściowo pozytywnej weryfikacji spełnienia przez niego warunków otrzymania kwoty subwencji finansowej w wysokości niższej niż wnioskowana. W uzasadnieniu swej decyzji, Fundusz wskazał, że kwota przyznanej subwencji finansowej została zmniejszona do (...) zł z uwagi na zweryfikowaną liczbę pracowników przyjętą do wyliczenia kwoty subwencji. Fundusz poinformował również w swojej decyzji, że w wyniku uzyskania danych od m. in. ZUS i MF dotyczących wielkości obrotów gospodarczych (przychodów ze sprzedaży) w 2019 r. wyniosła (...) zł, a nie jak wskazał J. W. (...) zł. Przyznana kwota subwencji finansowej została przelana w dniu 15 lipca 2020 r.

(decyzja w sprawie subwencji finansowej k. 63, potwierdzenie transakcji k. 77)

W piśmie z dnia 9 grudnia 2020 r. Fundusz wezwał J. W. do zwrotu całej kwoty otrzymanej subwencji finansowej w wysokości (...)zł wraz z odsetkami w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania. W uzasadnieniu wezwania wskazano, że Fundusz ustalił, iż J. W. jest komornikiem sądowym, czyli jest funkcjonariuszem publicznym i organem władzy publicznej w zakresie wykonywania czynności w postępowaniu egzekucyjnym i zabezpieczającym, nie jest natomiast przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów Ustawy z 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców, zgodnie z którymi komornicy sądowi nie mogą prowadzić działalności gospodarczej. Na podstawie § 3 ust. 6 Umowy Fundusz do niezwłocznego zwrotu otrzymanej kwoty subwencji. Wezwanie zostało w dniu 14 grudnia 2020 r., a następnie pismem z 28 grudnia 2020 r. J. W. udzielił odpowiedzi i podniósł, że w jego ocenie argumentacja dotycząca zwrotu subwencji jest nieprawidłowa, bowiem komornik sądowy spełniał definicję przedsiębiorcy na potrzeby programu wsparcia oraz konieczność uwzględnienia celu programu Tarczy Finansowej.

(wezwanie z 9 grudnia 2020 r. - k. 79-80, potwierdzenie odbioru - k. 81, odpowiedź pozwanego z 28 grudnia 2020 r. - k. 145-149)

Kwotę otrzymanej subwencji J. W. przeznaczył na uregulowanie zobowiązań wobec Urzędu Skarbowego oraz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, jak również z tytułu wynagrodzeń dla swoich pracowników.

(historia transakcji od 15 lipca 2020 r. do 1 maja 2021 r. - k. 151-153)

W wykonaniu obowiązków ciążących na nim z mocy Umowy subwencji, pismem z 16 lipca 2021 r. J. W. przesłał do Funduszu oraz (...) w Ł. oświadczenie o rozliczeniu udzielonej mu subwencji finansowej na podstawie Umowy. Korespondencja nie mogła zostać przesłana za pomocą bankowości elektronicznej, bowiem Umowa została zablokowana w systemie bankowości z uwagi na wystosowanie wezwania do zwrotu subwencji finansowej w całości. (...) w Ł. poinformował J. W., że wszelka korespondencja dotycząca subwencji finansowej miała odbywać się poza kanałem bankowym i zwrócił się o bezpośredni kontakt do Funduszu bez pośrednictwa i udziału Banku. Następnie J. W. ponownie zwrócił się do Funduszu i (...) w Ł. w dniach 27 sierpnia 2021 r. i 28 grudnia 2022 r. o umożliwienie

rozliczenia kwoty subwencji finansowej przyznanej decyzją z 13 lipca 2020 r. zgodnie z Umową celem zwrotu kwoty 48 000 zł stanowiącej 25% wartości subwencji w związku z § 3 ust. 1b (i) Umowy. Fundusz pismem z 19 listopada 2021 r. poinformował, że nie zaszły okoliczności uzasadniające możliwość złożenia oświadczenia o rozliczeniu Umowy subwencji, a Bank ograniczył się do powtórzenia argumentacji o kierowaniu korespondencji bezpośrednio do Funduszu.

(oświadczenie pozwanego z 16 lipca 2021 r. k. 83-85, pismo (...) w Ł. z 19 lipca 2021 r. k. 163, pisma pozwanego z 27 sierpnia 2021 r. k. 165, 167, pismo Banku Spółdzielczego w Ł. z 31 sierpnia 2021 r. k. 169, pismo powoda z 19 listopada 2021 r. k. 87, pisma pozwanego z 28 grudnia 2022 r. k. 170, 172, pismo (...) w Ł. 28 grudnia 2022 r. k. 171)

W piśmie z dnia 27 stycznia 2022 r. skierowanym do Prezesa Zarządu polskiego Funduszu Rozwoju S.A. Sekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości S. K. wskazał, że środki z Programu uzyskała mniejszość komorników, a komornicy sądowi, którzy je pozyskali zwróciła je w całości lub w części na wezwanie. W związku z czym, Sekretarz Stanu uznał, że weryfikacja statusu komorników przez Fundusz była prawidłowa i pozostali komornicy powinni zwrócić otrzymaną pomoc finansową.

(pismo Sekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości z 27 stycznia 2022 r. k. 259-261)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych wyżej dowodów i okoliczności bezspornych.

Sąd pominął na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. wniosek pozwanego o dopuszczenie dowodu z przesłuchania stron oraz zobowiązanie powoda do przedłożenia szczegółowych informacji obejmujących dane: ilu komorników sądowych zwróciło się z wnioskiem o przyznanie subwencji finansowej w ramach programu Tarcza Finansowa PFR dla Małych i Średnich Firm z 13 maja 2020 r., w ilu przypadkach odmówiono komornikom sądowym wypłaty subwencji finansowej, w tym w szczególności w ilu przypadkach odmówiono wypłaty z uwagi na ustalenie, że komornik sądowy nie spełnia przesłanek przyznania subwencji ponieważ nie jest przedsiębiorcą i nie może być beneficjentem Programu i nie prowadzi działalności gospodarczej – decyzje odmowne, oraz wskazanie dat wydania przez powoda przedmiotowych decyzji. W ocenie Sądu, powyższe dowody były zbędne dla wydania rozstrzygnięcia w sprawie, a stan faktyczny ustalony w oparciu o dowody z dokumentów nie wymagał uzupełnienia, a jedynie dokonania oceny prawnej.

Sąd zważył, co następuje:

Powód za podstawę swoje roszczenia wobec pozwanego wskazał § 3 ust. 6 Umowy subwencji finansowej nr (...) z 10 lipca 2020 r. oraz § 3 ust. 6 i § 11 ust. 13 Regulaminu ubiegania się o udział w programie rządowym „Tarcza Finansowa Polskiego Funduszu Rozwoju dla Małych i Średnich Firm”. W ocenie powoda, pozwany w złożonym wniosku o przyznanie pomocy finansowej złożył nieprawdziwe oświadczenia w przedmiocie posiadania statusu przedsiębiorcy oraz prowadzenia działalności gospodarczej, w szczególności w § 1 ust. 2, § 1 ust. 10 lit. (a) oraz § 1 ust. 10 lit. (e) Umowy, co w ocenie powoda uzasadniało żądanie niezwłocznego zwrotu subwencji. Jako alternatywne podstawy swojego roszczenia powód wskazał nadto przepisy kodeksu cywilnego o świadczeniu nienależnym oraz art. 415 k.c. i 471 k.c.

Stosownie do art. 21a ust. 1 ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o systemie instytucji rozwoju, Rada Ministrów, w związku ze skutkami COVID-19, może powierzyć Polskiemu Funduszowi Rozwoju realizację rządowego programu udzielania przedsiębiorcom wsparcia finansowego, w szczególności w formach, o których mowa w art. 13 ust. 1, lub w formach bezzwrotnych. Z kolei zgodnie z ustępem 2 tego przepisu, program rządowy określa w szczególności warunki i okres udzielania przedsiębiorcom wsparcia finansowego, o którym mowa w ust. 1, sposób przygotowania i elementy rocznych planów udzielania tego finansowania oraz sprawozdawczości z ich realizacji. Jak wynika z art. 21a ust. 2b ustawy, w celu uzyskania wsparcia finansowego, o którym mowa w ust. 1, przedsiębiorca zobowiązany jest do złożenia Polskiemu Funduszowi Rozwoju oświadczeń wymaganych do ustalenia przez Polski Fundusz Rozwoju możliwości objęcia przedsiębiorcy wsparciem finansowym.

Na wstępie wskazać należy, iż słusznie powód wywodzi, że zawarta przez strony umowa podlega reżimowi właściwemu dla umów prawa cywilnego. Kwalifikacja umowy o subwencję przyznawaną przez Polski Fundusz Rozwoju S.A. była przedmiotem rozważań w orzecznictwie sądów administracyjnych. W postanowieniu z dnia 5 października 2021 r. w sprawie I GSK 1154/21 Naczelny Sąd Administracyjny wskazał, że Polski Fundusz Rozwoju nie został wyposażony ani przez ustawę, ani też przez porozumienie wydane na podstawie przepisów ustawy do podejmowania czynności o charakterze władczym, a działania Funduszu polegające na odmowie prawa do wypłaty nie ma charakteru publicznoprawnego. Jak wskazał Naczelny Sąd Administracyjny, w rozpatrywanym przypadku mamy do czynienia z tzw. prywatyzacją zadań publicznych, gdyż zadania administracji publicznej realizuje podmiot znajdujący się poza strukturami administracji. W ocenie NSA spostrzeżenie to nie oznacza jednak, że doszło tu również do wyposażenia Polskiego Funduszu Rozwoju w możliwość działania w formie decyzji administracyjnej. Co więcej, należy dojść do wniosku, że nie doszło tu również do wyposażenia tego podmiotu w jakąkolwiek formę działania władczego w sferze stosunków administracyjnoprawnych. W przedmiotowym orzeczeniu NSA wskazał, że m.in. z Regulaminu ubiegania się o udział w programie rządowym "Tarcza Finansowa Polskiego Funduszu Rozwoju Małych i Średnich Firm" wynika w sposób niebudzący wątpliwości, że realizacja zadań publicznych następuje w tym przypadku w sferze stosunków cywilnoprawnych, bez wyposażenia Polskiego Funduszu Rozwoju w jakiegokolwiek kompetencje do działania władczego.

Z powyższego stanowiska, które co należy podkreślić powód podziela, należy wywodzić jednak istotne konsekwencje w sferze oceny roszczenia o zwrot świadczenia wypłaconego przez powoda na rzecz pozwanego. Jeżeli bowiem powód zawierając umowę o subwencję, przyjmując i rozpatrując wniosek o udzielenie subwencji finansowej, a następnie wypłacając subwencję nie działa w ramach uprawnień władczych charakterystycznych dla stosunków publicznoprawnych, to działa w sferze cywilnoprawnej i wówczas dla oceny jego roszczenia winny znaleźć zastosowanie nie tylko wskazane przez powoda zapisy Regulaminu "Tarcza Finansowa Polskiego Funduszu Rozwoju Małych i Średnich Firm", czy wskazane alternatywnie przepisy art. 410 k.c., art. 415 k.c. i art. 471 k.c., ale w pierwszej kolejności naczelne zasady prawa cywilnego odnoszące się do umów. Warto wskazać, że w cytowanym wyżej postanowieniu z dnia 5 października 2021 r. Naczelny Sąd Administracyjny dostrzegł, że w przypadku umów o subwencję, strony umowy nie korzystają tylko w pełni z zasady swobody kontraktowej, gdyż ostatecznie postanowienia umowy zdeterminowane są przede wszystkim postanowieniami Regulaminu. Inne zasady prawa cywilnego odnoszące się do prawa umów nie doznają jednak ograniczeń.

Nie budzi natomiast wątpliwości, że jedną z naczelnych zasad prawa cywilnego jest zasada pacta sunt servanda oraz zasada równości stron stosunku zobowiązaniowego, stanowiące fundament obrotu cywilnoprawnego. Sposoby zakończenia przez jedną ze stron stosunku zobowiązaniowego i ich formy mają swoje źródło przede wszystkim w kodeksie cywilnym. Przykładowymi sposobami zakończenia stosunku zobowiązaniowego są m. in. oświadczenia stron o odstąpieniu od umowy, wypowiedzenie umowy, rozwiązanie umowy, czy uchylenie się od skutków czynności prawnych zawartych pod wpływem błędu. Rozwiązanie stosunku zobowiązaniowego w wyżej wskazanych wypadkach następuje wprawdzie na skutek decyzji jednej ze stron, ale decyzji, która spełniać musi - dla uznania jej za skuteczną - przesłanki określone w ustawie lub umowie. Co do zasady natomiast, zerwanie więzi obligacyjnej nie następuje tylko z uwagi na to, że jedna ze stron się rozmyśliła, a w szczególności nie następuje to choćby bez konsekwencji w postaci konieczności zapłaty z tego tytułu odszkodowania (np. w przypadku wskazanym w art. 746 § 2 zdanie drugie k.c.). W rozpoznawanej sprawie żadne z wyżej wymienionych zdarzeń prawnych natomiast nie zaistniało. Umowa stron nie została rozwiązana, nie wygasła ani powód nie uchylił się do skutków prawnych tej czynności. Jeżeli zatem brak jest w przepisach kodeksu cywilnego uzasadnienia do żądania zwrotu zaoferowanego drugiej stronie umowy świadczenia, to uzasadnienia tego można poszukiwać na gruncie umowy, w której strony mogły określić dodatkowe przesłanki takiego żądania. Warto przy tym wspomnieć, że wprawdzie beneficjent subwencji zobowiązany był do jej zwrotu, jednakże na warunkach i w terminach określonych w § 3 Umowy subwencji, a dodatkowo z zastrzeżeniem, że w razie utrzymania określonych limitów pracowników, beneficjent będzie zobowiązany jedynie do zwrotu subwencji w kwocie stanowiącej 25% jej wartości. Powód nie nabywał zatem uprawnienia do żądania od beneficjenta zwrotu subwencji w każdym czasie.

W tym kontekście wskazać należy, że powód upatrywał roszczenia o zwrot wypłaconego pozwanemu świadczenia pieniężnego w zapisach Umowy o subwencję (§ 3 ust. 6 Umowy subwencji) i Regulaminu ubiegania się o udział w programie rządowym „Tarcza Finansowa Polskiego Funduszu Rozwoju dla Małych i Średnich Firm” (§ 3 ust. 6 i § 11 ust. 13). Cechą wspólną zapisów umownych, w których powód dopatruje się zasadności swojego roszczenia, jest przyznanie powodowi uprawnienia do żądania zwrotu subwencji od beneficjenta w przypadku złożenia przez wnioskującego o przyznanie pomocy finansowej nieprawdziwych oświadczeń bądź nieprawdziwych informacji. Powód stawia zatem zarzut, iż pozwany składając wniosek podał informacje nieprawdziwe lub złożył nieprawdziwe oświadczenia w zakresie tego, iż jest przedsiębiorcą oraz prowadzi działalność gospodarczą, natomiast po dokonanej analizie Umowy powód ustalił, że pozwany jest komornikiem sądowym, czyli nie jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 ustawy z 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców, zatem w jego ocenie pozwany nie spełniał podstawowego warunku przystąpienia do Programu Tarczy Finansowej. W pierwszej kolejności zauważyć należy, że informacja o przedmiocie działalności pozwanego J. W., tj. informacja, że jest on komornikiem sądowym, wpisana została wprost w komparycji Umowy Subwencji (pkt 2 komparycji), wyraźnym drukiem i pogrubioną czcionką. Trudno zatem zrozumieć stanowisko powoda, iż dopiero po dokonaniu „ustaleń” powziął on wiadomości, z jakim podmiotem zawarta została umowa i na rzecz jakiego podmiotu wydana została decyzja (jak wskazał to powód w piśmie z dnia 9 grudnia 2020 r. – 4 akapit: „PFR ustalił, że Beneficjent jest komornikiem sądowym” – k. 79-80). Również bowiem Decyzja w sprawie subwencji finansowej z dnia 13 lipca 2020 r. określa wprost beneficjenta subwencji jako Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Łańcucie. Stanowisko powoda nie ma żadnego uzasadnienia i jest niespójne z dokonywanymi przez niego wcześniej czynnościami.

Odnosząc się do przytoczonych przez powoda zapisów Umowy Subwencji i Regulaminu na wstępie wskazać należy, że nie budzi wątpliwości, iż umowa ta miała charakter umowy adhezyjnej. Powód określał jednostronnie nie tylko istotne, ale wszystkie postanowienia umowy, bez możliwości wprowadzenia modyfikacji przez wnioskującego o pomoc finansową. To z kolei może rodzić konsekwencje choćby w sferze wykładni Umowy Subwencji. Ryzyko wątpliwości wynikających z niejasnych postanowień umowy, nie dających usunąć się w drodze wykładni, powinna bowiem ponieść strona, która zredagowała umowę.

W rozpoznawanej sprawie istotą sporu było ustalenie, czy pozwany składając wniosek o przyznanie subwencji złożył nieprawdziwe oświadczenie lub podał nieprawdziwą informację. „Nieprawdziwy” to niezgodny z prawdą, nierzeczywisty, fałszywy. Z zasady zamiarem składającego nieprawdziwe oświadczenie jest wywołanie fałszywego obrazu rzeczywistości, wprowadzenie kogoś w błąd. Zdaniem Sądu, dla przypisania danemu oświadczeniu lub podanej informacji cechy nieprawdziwości, musi ona się poddawać testowi prawdy-falszu. Nie będzie zatem informacją nieprawdziwą okoliczność ocenna, poddająca się wykładni czy różnie rozumiana, w tym także w przepisach prawa. Kwestionowany przez powoda status wnioskującego, tj. komornika sądowego jako przedsiębiorcy, w ocenie Sądu nie jest typem informacji, do której można zastosować taki test. W niniejszej sprawie mamy do czynienia z kwestią wykładni pojęć stosowanych w polskim systemie prawnym. Strona pozwana słusznie wskazała, że do kwestii czy komornicy sądowi posiadają status przedsiębiorcy można zastosować wykładnię literalną, ale również funkcjonalną. Literalna wykładnia norm prawnych nie pozostawia wątpliwości, że komornicy sądowi nie są przedsiębiorcami oraz nie mogą prowadzić działalności gospodarczej (art. 33 ust. 1 i 2 Ustawy o komornikach sądowych z dnia 22 marca 2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 771)). Natomiast dokonując wykładni funkcjonalnej kształtuje się odmienny pogląd. Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z 13 grudnia 2011 r. wskazał, że pomimo pełnienia przez komorników sądowych funkcji publicznych w służbie wymiaru sprawiedliwości, podleganiu orzeczeniom sądów oraz nadzorowi prezesów sądów rejonowych, przy których działają co wytwarza ich więź z władzą sądowniczą, tak komornicy sądowi nie są pracownikami sądów. Trybunał w swoim orzeczeniu przyjął pogląd, że pozycja komorników zbliża się do wolnego zawodu z uwagi na charakter pełnionej funkcji. Komornicy sądowi wykonują czynności egzekucyjne na własny rachunek w ramach samofinansującego się modelu egzekucji sądowej, oraz podlegają przepisom o podatku dochodowym od osób fizycznych, o ubezpieczeniach społecznych oraz o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym, dotyczącym osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą. Poddani są uregulowaniom ograniczającym swobodę działalności i wykluczającym kierowanie się zasadą maksymalizacji zysku. Nie przysługuje im więc prawo profilowania działalności i podejmowania egzekucji stosownie do prognozowanych szans jej powodzenia.

Komornik dysponuje swoistym „przedsiębiorstwem” - zapleczem osobowym i materialnym w postaci kancelarii, którą ma obowiązek utrzymywać na poziomie odpowiednim do godności urzędu i posiadanych środków. Trybunał konstytucyjny przyjął, że status komornika w obowiązującym porządku prawnym ma charakter hybrydowy. Z jednej strony komornik pełni funkcję publiczną, podejmując czynności w imieniu państwa, z drugiej zaś - jest quasi-przedsiębiorcą, podmiotem samofinansującym się, ale o znacznie ograniczonej swobodzie działalności (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 grudnia 2011 r. SK 44/09). Należy zatem wskazać, że charakter działalności prowadzonych przez komorników sądowych pozwala przyjąć w rozumowaniu funkcjonalnym, że komornicy sądowi są przedsiębiorcami w myśl art. 4 Ustawy Prawo przedsiębiorców oraz prowadzą działalność gospodarczą w myśl art. 3 ww. Ustawy. Szczególną uwagę należy również zwrócić na fakt, że ustawodawca wskazał wprost w art. 33 ust. 3 Ustawy o komornikach sądowych, że do komorników sądowych należy stosować przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2022 r. poz. 2561, 2674 i 2770), dotyczące osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą. Rola komorników sądowych w prawidłowym funkcjonowaniu państwa jest niezwykle istotna i właśnie chcąc uwypuklić ich związek z funkcjonowaniem państwa, w przypadku komorników sądowych z sądownictwem, ustawodawca starał się podkreślić status komorników jako funkcjonariuszy publicznych wprowadzając zapis do Ustawy o komornikach sądowych, że nie są przedsiębiorcami i nie mogą prowadzić działalności gospodarczej. W ocenie Sądu nie można jednak pominąć, że charakter ich zawodu spełnia przesłanki zawarte w Ustawie - Prawo przedsiębiorców. Z powyższych względów, w ocenie Sądu nie można zastosować testu prawdy - fałszu do złożonego przez pozwanego w Umowie oświadczenia, że jest przedsiębiorcą i prowadzi działalność gospodarczą. Nie można bowiem uzyskać jednoznacznej, obiektywnej odpowiedzi na przedstawione pytanie, czy powyższe informacje podane przez pozwanego są prawdziwe, czy też nie. Takiemu testowi można przykładowo poddać informacje dotyczące liczby pracowników zatrudnianych przez pozwanego (§ 1 ust. 4), czy wysokość obrotów gospodarczych uzyskanych w konkretnym roku (§ 1 ust. 8). Tego typu informacje można poddać testowi prawda/fałsz, czego powód dokonał i poinformował pozwanego w swojej częściowo pozytywnej decyzji o przyznaniu subwencji finansowej z 13 lipca 2020 r. Natomiast informacje, czy pozwany mógł być beneficjentem Programu Tarcza Finansowa, w ocenie Sądu nie podlegała weryfikacji w drodze testu prawda/fałsz i tym samym nie można pozwanemu postawić zarzutu podania nieprawdziwych informacji lub złożenia nieprawdziwego oświadczenia. Warto w tym miejscu zwrócić uwagę, że rozbieżne stanowiska w zakresie możliwości objęcia komorników sądowych pomocą finansową z tzw. Tarczy, zajmowały nawet organy władzy publicznej. Do akt sprawy zostały bowiem złożone dwa pisma podpisane przez Sekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości S. K., w których składa on rozbieżne oświadczenia co do możliwości ubiegania się przez komorników sądowych o przyznanie subwencji finansowej. Przyjmując zatem argumentację powoda, jedno z tych oświadczeń zawiera informacje nieprawdziwe. Niewątpliwie też pozwany, jak i inni komornicy sądowi, kierowali się wyrażonym przez S. K. w piśmie z dnia 19 czerwca 2020 r. stanowiskiem, albowiem było ono odpowiedzią na zapytania Krajowej Rady Komorniczej. Zdaniem Sądu wszystkie powyższe okoliczności wskazują na to, iż status komorników sądowych jako potencjalnych beneficjentów subwencji, był co najwyżej przedmiotem rozbieżnych wykładni. W związku z tym, oświadczenia ubiegających się o subwencję komorników sądowych co do ich statusu i prowadzonej działalności, nie mogą być natomiast kwalifikowane jako oświadczenia nieprawdziwe. Jak już wyżej wskazano, pozwany został zidentyfikowany jako komornik sądowy w umowie i decyzji z dnia 13 lipca 2020 r. Skoro zatem powód powyższe okoliczności znał, to dokonując weryfikacji wniosku i statusu komornika sądowego jako potencjalnego beneficjenta, winien był wydać decyzję odmowną. Stanowisko powoda, iż nie dokonywał on weryfikacji wniosków, co miałyby w zamyśle powoda usprawiedliwiać wydanie decyzji pozytywnej, należy uznać za pozbawione argumentów na gruncie prawa cywilnego. W orzecznictwie sądów powszechnych i Sądu Najwyższego utrwalone jest stanowisko, że osoba, która składa podpis pod dokumentem bez zapoznania się z jego treścią, składa oświadczenie o treści utrwalonej w dokumencie. Zawarcie Umowy o subwencje i wydanie pozytywnej decyzji na rzecz beneficjenta bez zapoznania się z treścią wniosku, mogłoby być zatem okolicznością obciążającą wyłącznie powoda.

Wobec uznania przez Sąd, że w niniejszej sprawie nie można mówić o złożeniu przez pozwanego nieprawdziwego oświadczenia uprawniającego do złożenia wniosku o przyznanie subwencji finansowej, nie może być też mowy o popełnieniu przez pozwanego czynu niedozwolonego. Zgodnie z art. 415 k.c. kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia. Przesłankami odpowiedzialności z art. 415 k.c. są: zaistnienie zdarzenia

szkodzącego, wystąpienie szkody, adekwatny związek przyczynowy pomiędzy zdarzeniem szkodzącym a szkodą. Sprawcy czynu niedozwolonego należy przypisać bezprawność rozumianą jako sprzeczność zachowania z normami szeroko pojmowanego porządku prawnego oraz winę. W niniejszej sprawie nie wystąpiła żadna z ww. przesłanek. Zachowania pozwanego w toku ubiegania się o subwencję nie nosiły znamion bezprawności, co czyni roszczenie powoda rozpatrywane na gruncie przepisów kodeksu cywilnego o czynach niedozwolonych, całkowicie bezzasadnym.

Nie zostały również spełnione przesłanki do żądania zwrotu subwencji jako nienależnego świadczenia. Stosownie do art. 410 § 2 k.c. świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia. Przepis art. 410 § 2 k.c. zawiera zamknięty katalog czterech kondykcji, które tworzą obowiązek zwrotu nienależnego świadczenia: 1) osoba, która spełniła świadczenie, nie była w ogóle zobowiązana lub też była zobowiązana, ale nie względem osoby, której świadczyła; 2) gdy odpadła podstawa świadczenia; 3) gdy zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty; 4) gdy czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia. Sąd rozpoznający sprawę w pełni podziela pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy, że kondykcje wynikające z art. 410 k.c. wzajemnie się wyłączają, nie ma więc możliwości ich zbiegu, a zatem każdy stan faktyczny może odpowiadać tylko jednej z nich (por. wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 25 listopada 2015 r. IV CSK 29/15). Powód spełnił na rzecz pozwanego świadczenie w postaci subwencji w wyniku przeprowadzenia postępowania o ubieganie się przez beneficjentów o pomoc finansową w ramach programu rządowego, na który to proces składało się: zawarcia przez strony Umowy Subwencji, która jednakże nie gwarantowała przyznania przedmiotowej subwencji, następnie przeprowadzenie przez powoda weryfikacji wniosku potencjalnego beneficjenta i wreszcie wydanie przez powoda decyzji w przedmiocie przyznania lub odmowy przyznania subwencji. Pozytywna decyzja uruchamiała wypłatę subwencji. Nie może być zatem mowy o spełnieniu świadczenia, do którego strona nie była zobowiązana lub była zobowiązana do świadczenia na rzecz innej osoby. Strony dokonały ważnej w świetle prawa czynności prawnej, a zatem nie wchodzi w rachubę zwrot świadczenia spełnionego w wykonaniu nieważnej czynności prawnej. Strony niniejszego postępowania zawarły Umowę Subwencji, która nie została rozwiązana ani nie wygasła, a tym samym nie doszło też do odpadnięcia podstawy świadczenia. Wskazać też należy, że decyzja powoda o przyznaniu subwencji miała charakter uznaniowy. Powód nie skorzystał z uprawnienia wynikającego z Umowy dotyczącego wydania decyzji odmownej. Stosownie natomiast do § 12 ust. 3 Regulaminu decyzja miała charakter potwierdzenia w całości, w części albo zaprzeczenia przez Fundusz okoliczności spełnienia przez wnioskującego Warunków Programowych na podstawie jego oświadczeń wiedzy zawartych w Umowie i danych oraz informacji, o których mowa w ust. 4 Regulaminu. Wydając pozytywną decyzję w oparciu o podane przez pozwanego informacje, które w żaden sposób nie mogły wprowadzać powoda w błąd, powód potwierdził zatem spełnienie przez pozwanego Warunków Programowych. Nie można też zapominać, że powód miał z mocy Regulaminu uprawnienie do odstąpienia od stosowania niektórych spośród Warunków Programowych biorąc pod uwagę całokształt okoliczności, z uwzględnieniem zasady racjonalności ekonomicznej, w tym wyważenia słuszych interesów danego Beneficjenta, ogółu wszystkich Beneficjentów i Skarbu Państwa oraz realizacji celów szczegółowych określonych w Programie (§ 10 ust. 11 Regulaminu). Jeżeli więc po przeprowadzeniu weryfikacji wniosku złożonego przez komornika sądowego, którego działalność została wprost ujawniona we wniosku i umowie, powód wydał decyzję pozytywną pomimo stanowiska, że komornicy sądowi nie są objęci programem z uwagi na brak cech przedsiębiorcy, to należy przyjąć, że działał na podstawie cytowanego § 10 ust. 11 Regulaminu. Rozpatrując roszczenie powoda na gruncie art. 410 k.c. nie można również pominąć przesłanek wyłączających możliwość żądania zwrotu spełnionego świadczenia określonych w art. 411 k.c. Stosownie do powyższego przepisu, nie można żądać zwrotu świadczenia jeżeli spełniający świadczenie wiedział, że nie był do świadczenia zobowiązany, chyba że spełnienie świadczenia nastąpiło z zastrzeżeniem zwrotu albo w celu uniknięcia przymusu lub w wykonaniu nieważnej czynności prawnej. Niezależnie od tego, że nie można w ogóle w rozpoznawanej sprawie mówić o nienależnym świadczeniu, to powód nie mógłby żądać jego zwrotu, gdyż spełnienie świadczenia było wynikiem świadomej decyzji powoda wydanej po dokonaniu weryfikacji wniosku drugiej strony i bez obarczenia tego procesu decyzyjnego jakimkolwiek prawie istotnym błędem.

Nietrafna była też argumentacja powoda, iż jego roszczenie może znajdować uzasadnienie na gruncie art. 471 k.c. Stosownie do powyższego przepisu, dłużnik obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Przyczyną szkody podlegającej naprawieniu w myśl powołanego przepisu, jest niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania, dłużnik musi zatem uchybić zobowiązaniu, naruszyć obowiązki wynikające dla niego z treści łączącego go z wierzycielem stosunku zobowiązaniowego. Pojęcie wykonania zobowiązania oznacza zachowanie dłużnika, polegające na spełnieniu wszystkich obowiązków spoczywających na nim, a wynikających z treści łączącego strony stosunku prawnego. W rozpoznawanej sprawie Sąd nie dopatrywał się naruszenia przez pozwanego jakiegokolwiek zobowiązania wynikającego ze stosunku obligacyjnego łączącego go z powodem z mocy Umowy Subwencji. Powód w ocenie Sądu takich okoliczności nie wykazał, choć to na stronie powodowej spoczywał w tym zakresie ciężar dowodu. O braku możliwości kwalifikowania złożonych przez pozwanego oświadczeń jako nieprawdziwych była już szeroko mowa powyżej. Stwierdzić natomiast należy, że to pozwany zachował się zgodnie z przyjętym na siebie zobowiązaniem, o czym świadczy podjęta przez pozwanego próba rozliczenia części subwencji zgodnie z umową, zablokowana na skutek decyzji powoda. To powód nie wykonuje zatem zobowiązania do rozliczenia subwencji zgodnie z umową. Brak podstaw do przypisania stronie pozwanej naruszenia zobowiązania kontraktowego poprzez jego niewykonanie lub nienależyte wykonanie, czyni bezzasadnym roszczenie powoda o naprawienie szkody na podstawie art. 471 k.c.

Mając na uwadze wszystkie powyższe okoliczności Sąd oddalił powództwo w całości.

Niezależnie od powyższego należy odnieść się do zarzutu strony pozwanej naruszenia przez powoda zasad współzycia społecznego i nadużycia prawa w kontekście wniesionego powództwa. Warto też zaznaczyć, że powód postawił tożsamy zarzut naruszenia przez pozwanego art. 5 k.c. Zgodnie z art. 5 k.c. nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współzycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony. Jak słusznie wskazał Sąd Apelacyjny w Warszawie przez zasady współzycia społecznego należy rozumieć reguły postępowania ludzkiego, niebędące regułami prawnymi i konstruowane na podstawie ocen o charakterze moralnym o dostatecznym stopniu utrwalenia w społeczeństwie. Zasady współzycia społecznego powinny być utożsamiane z zasadami etycznego postępowania (Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie - V Wydział Cywilny z dnia 18 grudnia 2019 r. V ACa 110/19). W ocenie Sądu, roszczenie powoda tak sformułowane zasady narusza, a wniesione powództwo można ocenić jako nadużycie prawa o charakterze rażącym. Sąd ustalił bowiem w toku postępowania dowodowego, że jeszcze w kwietniu 2020 r. powód informował komorników sądowych, że ich branża jest objęta programem pomocy rządowej i komornicy mogą skorzystać ze wsparcia w ramach Tarczy Finansowej PFR, co potwierdza wiadomość e-mail skierowana do komornika sądowego M. W. (k. 306). Pełnomocnik powoda wnosila na rozprawie o pominięcie powyższego środka dowodowego, jako nieistotnego dla rozpoznania sprawy, co jest stanowiskiem wysoce nietrafnym. Jest to bowiem dowód rzutujący na ocenę zachowania powoda w kontekście zarzutu nadużycia prawa podmiotowego. Nie sposób bowiem ocenić jako zgodnego z zasadami współzycia społecznego zachowania strony, która najpierw utwierdza kontrahenta w zamiarze zawarcia umowy, zawiera następnie taką umowę w oparciu o podane przez kontrahenta informacje, aby następnie żądać niezwłocznego zwrotu spełnionego świadczenia. Takie zachowanie sprzeczne jest z zasadą lojalności kontraktowej. Nie bez znaczenia w tym kontekście pozostaje pozycja powoda jako strony tego kontraktu. Powód jest bowiem spółką handlową, której jedynym akcjonariuszem jest Skarb Państwa. Powód jest zatem niejako zastępcą Skarbu Państwa w zakresie realizowania programu pomocy finansowej, której celem było zniwelowanie skutków pandemii Covid-19 w szeroko pojmowanym obrocie gospodarczym. Powód na mocy upoważnienia Skarbu Państwa dysponował środkami publicznymi. Podmioty ubiegające się o zawarcie umowy o subwencję mogły zatem postrzegać powoda jako podmiot wysoce profesjonalny, godny zaufania, a działania i decyzje powoda jako przejaw woli Państwa. Również składane przez powoda zapewnienia były niewątpliwie odbierane przez potencjalnych beneficjentów jako wysoce wiarygodne. Tak też zapewne odbierane były przez komorników sądowych informacje pochodzące od powoda lub organów Ministerstwa Sprawiedliwości sprawującego nadzór nad komornikami sądowymi, co do możliwości ubiegania się o zawarcie umowy o subwencję. W wyniku tego wnioski o przyznanie subwencji złożyło kilkuset komorników sądowych. Celem tej subwencji było

udzielenie pomocy finansowej branżom dotkniętym skutkami pandemii C.-19, w szczególności utrzymanie przez przedsiębiorców zatrudnienia pracowników. Nie budziło wątpliwości, że pozwany wykorzystał przyznaną subwencję na powyższe cele, o czym świadczą dowody złożone do odpowiedzi na pozew. Spełniony został więc cel, dla którego to świadczenie zostało ustanowione. Pozwany działał też w zaufaniu, że otrzymaną subwencję będzie mógł rozliczyć zgodnie z umową, w określonych częściach, a po spełnieniu warunków dotyczących utrzymania zatrudnienia będzie zobowiązany do zwrotu jedynie 1/4 subwencji. Stosując się do postanowień umowy pozwany miał prawo oczekiwać, że powód nie będzie żądał natychmiastowego zwrotu świadczenia w pełnej kwocie subwencji. Obecnie zaś powód żąda niezwłocznego zwrotu udzielonej pomocy finansowej, która została spożytkowana zgodnie z jej przeznaczeniem. Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności, nawet gdyby uznać, że zaistniały przewidziane w umowa przesłanki do zwrotu kwoty subwencji, roszczenie powoda należałoby uznać za nadużycie prawa w rozumieniu art. 5 k.c.

O kosztach postępowania Sąd orzekł stosownie do zasady odpowiedzialności za wynik procesu wyrażonej w art. 98 k.p.c. Na zasądzone od powoda na rzecz pozwanego koszty postępowania składa się wynagrodzenie pełnomocnika procesowego w stawce minimalnej 5 400,00 zł ustalonej zgodnie z § 2 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. o opłatach za czynności adwokackie oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa – 17,00 zł. Na podstawie art. 98 § 1¹ k.p.c. Sąd zasądził również na rzecz pozwanego odsetki ustawowe za opóźnienie od kosztów procesu od dnia uprawomocnienia wyroku do dnia zapłaty.

Zarządzenie: (...)